

BOUWHISTORISCHE INVENTARISATIE

BOERDERIJ 'OP DEN AKKERMAN'

AKKERMANSWEG 10 TE GAANDEREN

GEMEENTE DOETINCHEM

Bureau *Helsdingen* MONUMENTEN
BOERDERIJEN
BOUWHISTORIE

Bouwhistorische inventarisatie

Akkermansweg 10 te Gaanderen Gemeente Doetinchem

Colofon

Opdrachtgever:

Fam. Wentink (eigenaars)
In overleg met dhr. R. Barthen
Regisseur Ruimtelijke initiatieven
Gemeente Doetinchem

Uitgevoerd door:

Bureau Helsdingen te Vianen
Helsdingse Voorweg 2
4133 ND Vianen
advies@bureauhelsdingen.nl
www.bureauhelsdingen.nl
tel. 0347-370651

Bureau Helsdingen is een onderzoeks- en adviesbureau op het gebied van Monumenten en Bouwhistorie, gespecialiseerd in boerderijen.

Samenstelling:

Ing. C.A. de Visser
Ing. J.H. Doornenbal

Status: Definitief
Datum: 30 april 2014

1 INLEIDING

De eigenaren van de boerderij 'Op den Akkerman' te Gaanderen hebben de wens om een tweede woning in het pand te creëren.

In het bestemmingsplan buitengebied is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen dat, als een locatie cultuurhistorisch waardevol is, dan een aanpandig deel als tweede woning kan worden bestemd. Dat onder de voorwaarde dat het Cultuurhistorisch karakter behouden blijft.

De gemeente Doetinchem kan enkel meewerken aan deze tweede woonbestemming als aangetoond wordt dat het pand een hogere cultuurhistorische waarde heeft.

Het hoofdgebouw van Akkermansweg 10 bestaat uit twee bouwdelen. Het woonhuis is gebouwd in 1961 (gevelsteen) en is gebouwd in de naoorlogse architectuurstijl.

Het stalgedeelte is een (restant van een) oude hallenhuis boerderij en is gebouwd in een traditionele ambachtelijke streekeigen bouwstijl.

In 2011 zijn alle panden in het buitengebied van de gemeente Doetinchem geïnventariseerd tbv. de cultuurhistorische waardenkaart¹. Deze grootschalige inventarisatie is uitgevoerd vanaf de openbare weg.

Hierbij is het pand als volgt geïnventariseerd:

- Bouwperiode (1850-1900 (stalgedeelte), 1961 (voorhuis))
- Een positieve cultuurhistorische waarde
- Beeldbepalend
- Totaalscore voor het pand 14 punten.

De monumentenambtenaar van de gemeente heeft het vermoeden dat er in het interieur van het stalgedeelte oudere gebinten aanwezig zijn. Op basis hiervan heeft dhr. Roy Barthen, regisseur Ruimtelijke initiatieven van de gemeente Doetinchem in overleg met de eigenaar-bewoners, de fam. Wentink, gevraagd aan Bureau Helsdingen om een nader onderzoek uit te voeren.

Op 29-04-2014 hebben Ineke de Visser (bouwhistorica) en Johan Doornenbal (bouwhistoricus) van Bureau Helsdingen het pand bezocht.

Werkwijze:

Het doel van het bezoek aan de boerderij was tweeledig. Ten eerste was het doel om de ouderdom van het stalgedeelte vast te stellen en indien van toepassing de waardering van de inventarisatie aan te passen. Wanneer dit tot de verwachte uitkomst zou leiden dat het pand hoger gewaard wordt, was het tweede doel om vervolgens informatie te verzamelen voor een analyse van de bouwgeschiedenis met een bouwhistorische waardstelling en hierbij aanbevelingen te geven voor de gewenste verbouwing. Hiertoe zijn alle gevels en het interieur van het stalgedeelte bekeken. De nadruk lag op de gebintconstructie en de kapconstructie; deze zijn gedetailleerd bekeken.

Voor de waardering van de boerderij is uitgegaan van de systematiek zoals ook is toegepast in de Inventarisatie cultuurhistorische waarden bebouwing landelijk gebied Gemeente Doetinchem, Bureau Helsdingen, Februari 2011.

---

¹ Inventarisatie cultuurhistorische waarden bebouwing landelijk gebied Gemeente Doetinchem, Bureau Helsdingen, Februari 2011.

2 PROJECTGEGEVENS

Eigenaar bewoner:

Fam. J.B.G. Wentink

Objectgegevens:

Adres:

Akkermansweg 10
7011 JP Gaanderen

Gemeente:

Doetinchem

Kadastraal adres:

Sectie H nr. 1575

Coördinaten:

51°55'36.47" N 6°22'08.13" O

Ligging:

Buiten de bebouwde kom

Status:

Geen status

Oorspronkelijke bestemming:

Boerderij

Huidige bestemming:

Boerderij/ paardenmanege

3 HISTORISCHE SITUATIE

Tijdens het bezoek lieten de eigenaren een oude foto zien van de boerderij van vóór de verbouwing uit 1961. Toen in 1961 het nieuwe voorhuis gebouwd werd, is het voorste deel van de boerderij gesloopt en ook het zomerhuis dat aan de rechterzijde van de boerderij stond.

De boerderij vóór 1961

Foto: Fam Wentink

De boerderij had oorspronkelijk een rechthoekige plattegrond met zeer lage zijgevels. Het woongedeelte had iets hogere zijgevels dan het stalgedeelte. De voordeur bevond zich in de voorgevel. De voorgevel had een groot wolfsend. Het dak was half riet, half pannen. De schoorsteen stond op het linker dakvlak.

4 OUDERDOM STALGEDEELTE

De voor- en de zijgevel van de boerderij zijn in de tweede helft van de twintigste eeuw vervangen. Hierbij is het bouwvolume niet veranderd. De achtergevel is uit de eerste helft van de twintigste eeuw, maar recent opnieuw gevoegd.

In het interieur zijn vijf eiken gebinten aanwezig. Het voorste gebint staat tegen de voorgevel aan en is op de begane grond omtimmerd. Het volgende gebint heeft telmerk "3". Dit gebint is voor een deel weggevoerd in de tussenmuur. Deze tussenmuur scheidt het restant van voormalige woongedeelte af van de deel met de paardenboxen. Het volgende gebint heeft ijzers ter versteviging en pengaten in de gebintbalk en het telmerk "4". De gebinten 3 en 4 dateren vermoedelijk uit de 18de eeuw en zijn mogelijk nog ouder.² Het volgende gebint is duidelijk jonger en heeft geen telmerk. Tegen de achtergevel staat een afwijkend gebint. Dit gebint is gedeeltelijk opgelegd in de achtergevel en dus even oud als de achtergevel. De ouderdom van het stalgedeelte van het pand is dus vermoedelijk 18de-eeuws.

5 AANGEPASTE WAARDERING

Omdat het om een hoofdgebouw gaat dat uit twee verschillende bouwdelen bestaat, zijn deze apart geëvalueerd. Hieronder is de puntentelling uitgewerkt en toegelicht.

*Overzichtsfoto interieur stalgedeelte.
Middendeel met aan weerszijden paardenboxen.*

Foto: Bureau Helsdingen

Stalgedeelte:

Bouwstijl: "Gewoon"; 1 punt.

Gaafheid: Het voorste gebintvak waar de oorspronkelijke woning was, is in 1961 gesloopt. De zijgevels zijn redelijk nieuw maar hebben hun oude hoogte behouden. Omdat het bouwvolume, de gebinten en de kapconstructie vrijwel gaaf zijn, is het gehele stalgedeelte geëvalueerd als "beperkt verminkt"; 1 punt.

Cultuurhistorische waarde: In de inventarisatie valt het stalgedeelte dus in de oudste groep panden, die van vóór 1800. In het buitengebied van de gemeente Doetinchem zijn maar weinig panden van deze ouderdom. Slechts 2% van de bebouwing is van vóór 1800.³ Daardoor is er ook sprake van unicitetswaarde op plaatselijk niveau. Vanwege de hoge ouderdom en de unicitetswaarde is hier de waarde "hoog" op zijn plaats; 2 punten.

---

² De datering is gebaseerd op de houtsoort, detaillering en de getrokken telmerken. Een exacte datering is alleen te verkrijgen met dendrochronologisch onderzoek.

³ Bron: Inventarisatie cultuurhistorische waarden bebouwing landelijk gebied Gemeente Doetinchem Analyse, Bureau Helsdingen, Februari 2011

Monumentale waarde: Een pand met een dergelijke ouderdom zou een hoge monumentale waarde hebben als het vrij gaaf was. Omdat het woongedeelte van de oorspronkelijke boerderij gesloopt is en vervangen door het voorhuis uit 1961 is deze waarde niet gaaf, maar “positief”, 1 punt.

Wanneer we rekening houden met de weegfactoren komt de totale score van het stalgedeelte daarmee op 16 punten.

Voorhuis:

Gebouwd in 1961 met een jongere aanbouw.

Bouwstijl: “gewoon”; 1 punt.

Gaafheid: Door de aanbouw is er sprake van een “beperkte verminking”; 1 punt.

Cultuurhistorische waarde: in de inventarisatie zijn panden uit de naoorlogse periode (1940-1965) over het algemeen gewaardeerd met een “positieve cultuurhistorische waarde”. 1 punt.

Monumentale waarde: Geen.

Wanneer we rekening houden met de weegfactoren komt de totale score van het voorhuis daarmee op 11 punten.

---

6 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Het stalgedeelte heeft een hoge cultuurhistorische waarde en een score van 16 punten. Dat is meer dan de positieve cultuurhistorische waarde en de 14 punten van de eerdere gecombineerde inventarisatie.

Het voorhuis blijft bij de positieve cultuurhistorische waarde met een score van 11 punten. Dit is minder dan de eerdere gecombineerde inventarisatie.

Het stalgedeelte is een restant van een oude hallenhuis boerderij en dateert vermoedelijk uit de 18de eeuw of nog eerder. Het heeft dus een hogere ouderdom dan er aanvankelijk bij de inventarisatie vanaf de openbare weg geconstateerd was. De gevels zijn aanzienlijk jonger dan de gebintconstructie en de kap. In het buitengebied van de gemeente Doetinchem is er weinig zeer oude bebouwing. Hiermee heeft het stalgedeelte uniciteitswaarde op plaatselijk niveau. Hiermee is aangetoond dat het pand een hogere cultuurhistorische waarde heeft dan eerder werd aangenomen.

De conclusie is dat het achterhuis / stalgedeelte van Akkermansweg 10 als cultuurhistorisch waardevol in het bestemmingsplan kan worden opgenomen.

---

7 VERVOLG

De informatie uit dit rapport moet door de gemeente verwerkt worden in het bestemmingsplan. Bij de planbeoordeling van de verbouwingsplannen dient rekening gehouden te worden met de cultuurhistorische waarden zodat het pand ook na de verbouwing nog dezelfde cultuurhistorische waarde behoudt. Hiervoor is in een vervolgstadium een analyse van de bouwgeschiedenis nodig met een daarbij behorende bouwhistorische waardestelling met aanbevelingen.

---

8 BIJLAGEN

- Inventarisatieformulier Akkermansweg 10 voorhuis
- Inventarisatieformulier Akkermansweg 10 stalgedeelte

Akkermansweg 10 'Op den Akkerman' voorhuis

1106, gelegen in Gaanderen.

Oorsp. functie : Woning
 Huidige functie : Woning
 Gebouwtype : Moderne agrarische bedrijfswoning
 Bouwperiode : 1961
 Bouwstijl : Naoorlogse architectuur

Status : Geen status.
 Cult.hist. waarde : positief
 Waardering : Niet beeldbepalend.
 Event. bijgeb. : Zie stalgedeelte

(Overige) Bijgebouwen

Categorie : Stal.

Totaal complex

Waardering : De ensemblewaarde is neutraal.

Landschaps- : Essenlandschap
 structuur

Volgnr.	:		8b
Bron	:	BidGD: 83; GEM	
Opbouw score hoofgebouw			
Bouwstijl	:	Gewoon (1 punt telt 3x)	
Gaafheid	:	Beperkte vermingking (1 punten telt 3 x)	
Cult.hist. waarde	:	Positief (1 punten telt 3)	
Monumentale	:	Geen (0 punten telt 2x)	
Score	:	9	
Score complex	:	2	
Score totaal	:	11	

Akkermansweg 10 'Op den Akkerman' Stalgedeelte

1106, gelegen in Gaanderen.
 Oorsp. functie : Boerderij.
 Huidige functie : Paardenmanege.
 Gebouwtype : Boerderij.
 Bouwperiode : Voor 1800
 Bouwstijl : Traditioneel ambachtelijke streekeigen
 bouwstijl
 Status : Geen status.
 Cult.hist. waarde : Hoog
 Waardering : Beeldbepalend.
 Event. bijgeb. : Ja, namelijk een stal en een schuur.

Volgnr.	:	8a
Bron	:	BidGD: 83; GEM
Opbouw score hoofdgebouw		
Bouwstijl	:	Gewoon (1 punt telt 3x)
Gaafheid	:	Beperkte vermingking (1 punten telt 3 x)
Cult.hist. waarde	:	Hoog (2 punten telt 3x)
Monumentale	:	Positief (1 punt telt 2x)
Score	:	14
Score complex	:	2
Score totaal	:	16

(Overige) Bijgebouwen

Categorie : Stal.

Totaal complex

Waardering : De ensemblewaarde is neutraal.

Landschaps- : Essenlandschap
 structuur